

EUROPESE ASSEMBLEE VOOR VEILIGHEID EN DEFENSIE
(ASSEMBLEE VAN DE WEST-EUROPESE UNIE)
Verslag van de 58ste zitting van de Assemblee
Parijs, 15-17 juni 2010

De 58ste zitting vond plaats onder het Spaanse voorzitterschap van de Raad van de WEU, dat aanving op 1 januari 2010. België neemt het dubbele EU/WEU-voorzitterschap waar vanaf 1 juli 2010.

Tijdens de zitting hebben volgende personen de Assemblee toegesproken:

- De h. Pjer Šimunović, Staatsscretaris, Ministerie van landsverdediging, vertegenwoordiger van mevr. Jadranka Kosor, Eerste minister van de Republiek Kroatië
- Z.E. de h. Carlos Fernández-Arias Minuesa, Permanent vertegenwoordiger van Spanje bij de Raad van de WEU / Politiek en Veiligheidscomité van de EU, vertegenwoordiger van het huidige Spaanse EU/WEU-voorzitterschap en van de ministers van defensie en buitenlandse zaken
- Mevr. Claude-France Arnould, adjunct-directeur-generaal belast met crisisbeheer en planning (CMPD), EU-Raad, vertegenwoordiger van Mevr. Catherine Ashton, Hoog Vertegenwoordiger van de EU voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid
- Z.E. de h. Walter Stevens, Permanent vertegenwoordiger van België bij de Raad van de WEU / Politiek en Veiligheidscomité van de EU, vertegenwoordiger van het aantredende Belgische dubbele EU/WEU-voorzitterschap
- De h. Vladimir Rushailo, Speciaal vertegenwoordiger van de President van de Russische Federatie voor de ontwikkeling van de relaties met Kyrgyzstan

* * * * *

Volgende verslagen stonden op de dagorde van de zitting :

- Europese defensie en het Verdrag van Lissabon
- De opvolging van het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB) in de nationale parlementen en in het Europees Parlement
- Voorstel voor een Europese prijs « burgerzin, veiligheid en defensie »
- Iran en het Midden-Oosten
- De EU en de Oost-Balkanlanden
- De transatlantische markt voor defensie-uitrusting
- Europese samenwerking op het vlak van militaire helikopters
- Afghanistan: het uitleggen van de redenen voor een oorlog aan de publieke opinie
- De permanent gestructureerde samenwerking volgens het Verdrag van Lissabon
- Medische samenwerking tussen de Europese strijdkrachten
- Bevroren conflicten en de Europese veiligheid
- Militaire ruimtevaart: vroege waarschuwings- en elektromagnetische inlichtingsatellieten
- Europese veiligheid en het probleem van ruimteafval

Met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon, en meer bepaald de impact ervan op de veiligheid en defensie van Europa, hebben de tien Lidstaten van de West-Europese Unie (België, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Italië, Luxemburg, Nederland, Portugal, Spanje en het Verenigd-Koninkrijk) op 31 maart 2010 hun beslissing bekendgemaakt om een einde te stellen aan de activiteiten van de Organisatie en het oprichtingsverdrag ervan, het gewijzigde Verdrag van Brussel van 1954, op te zeggen.

Die collectieve beslissing moet leiden tot de ontbinding van de WEU en zijn Assemblee, en dit ten laatste eind juni 2011.

* * * * *

Toespraak van Z.E. de h. Walter Stevens, Permanent vertegenwoordiger van België bij de Raad van de WEU / Politiek en Veiligheidscomité van de EU, vertegenwoordiger van het aantredende Belgische EU/WEU-voorzitterschap

Ambassadeur Walter Stevens verklaarde dat de uitwerking van een *roadmap*, waarin de sluitingsvoorwaarden voor de WEU en haar Assemblee verduidelijkt worden, een onmiddellijke prioriteit vormt voor België als aantredend EU/WEU-voorzitter. Volgens hem zal de *roadmap*, die recent werd voorgesteld in samenwerking met de Assemblee met het oog op de besprekingen tussen de Lidstaten, dienst doen als te volgen schema. In die *roadmap* zal het sociale luik een van de belangrijkste prioriteiten zijn.

De h. Stevens raakte vervolgens de heikele politieke kwestie aan van de voortzetting van de parlementaire controle van het GVDB na de ontbinding van de Assemblee. Hij herinnerde eraan dat bij het nemen van het besluit tot sluiting van de WEU op 31 maart jl., de tien Lidstaten van de WEU/EU de kwaliteit van het door de Assemblee geleverde werk geprezen hebben, alsook haar substantiële bijdrage tot de uitwerking van een defensie- en veiligheidscultuur in Europa.

De Lidstaten onderstreepten eveneens het belang van een interparlementaire dialoog inzake het GVDB en zij spoorden aan tot een verdieping van die dialoog. Het werkwoord “aansporen” is daarbij belangrijk, vermits het wil zeggen dat het niet de Raad is die de rol van de parlementsleden nader moet bepalen. “Ik weet dat er ter zake ideeën en projecten de ronde doen. Wij wachten de besluiten van het parlementaire debat af. En ik ben ervan overtuigd dat de regeringen die conclusies zullen willen ondersteunen”, verklaarde hij.

De h. Stevens wees er bovendien op dat het Belgisch voorzitterschap verwacht dat oprichting van de Europese dienst voor extern optreden (EDEO) in oktober afgerond zal worden, waardoor het Verdrag van Lissabon volledig operationeel zal zijn. Overeenkomstig het Verdrag van Lissabon zijn het de Hoge Vertegenwoordiger (Mevr. Catherine Ashton) en zijn krachtige motor, de EDEO, die verondersteld worden initiatieven te nemen en de prioriteiten inzake het GVDB te bepalen.

* * * * *

**Europese defensie en het Verdrag van Lissabon
(Verslag C/2067 van de h. Paul Wille : Aanbeveling 852)
Opvolging van het GVDB in de nationale parlementen en in het Europees Parlement
(Verslag C/2069 van de h. Rik Daems en mevr. Marietta Karamanli :
Resolutie 138)**

De Assemblee is tevreden met de gerealiseerde vooruitgang van de EU-Lidstaten door van het GBVB (Gemeenschappelijk Buitenlands en Defensiebeleid) en het GVDB (Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid) een van de meest dynamische en vernieuwende actiedomeinen van de Unie te maken. Zij meent evenwel dat er een risico op stilstand bestaat en dat er een krachtige inspanning nodig is om de mogelijkheden die het Verdrag van Lissabon biedt zo goed mogelijk te benutten, zodat de Unie haar doelstelling om op te treden als internationale strategische partner beter kan nakomen.

De Assemblee richt te aanbeveling tot de Raad om de Europese veiligheidsstrategie te vervolledigen met een hoofdstuk over wederzijdse bijstand en solidariteit en om de oprichting binnen de EU te steunen van een mechanisme dat de continuïteit kan verzekeren van de interparlementaire controle van het Europese veiligheids- en defensiebeleid, overeenkomstig de bepalingen van het Verdrag van Lissabon. Zo wenst zij een lichte, permanente interparlementaire structuur te zien die het mogelijk maakt een regelmatige dialoog aan te gaan met de parlementsleden en hen geschreven verslagen te bezorgen over de ontwikkeling van het GBVB en het GVDB, de activiteiten van het Europees Defensieagentschap, de inspanningen om een permanent gestructureerde samenwerking op te richten en elke andere activiteit inzake de uitwerking van een gemeenschappelijke Europese defensie.

De Assemblee doet eveneens de aanbeveling om een *stuurgroep* op te richten om de te volgen weg uit te stippelen en meer bepaald de juridische en financiële basis van de interparlementaire controle van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid nader te bepalen. Die stuurgroep zou vertegenwoordigers moeten bevatten van de Hoge Vertegenwoordiger van de EU voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid, van het Belgische EU/WEU-voorzitterschap (voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat) en van de commissies voor defensie, buitenlandse en Europese zaken van de nationale parlementen.

In zijn tussenkomst nodigde *senator Paul Wille*, verslaggever voor de Politieke commissie, de nationale parlementen uit om de ambitieuze uitwerking te eisen van de bepalingen van het Verdrag van Lissabon betreffende de interparlementaire samenwerking inzake het GVDB. Hij riep op tot de bevordering van een geloofwaardig model van interparlementaire controle waarbij vermeden wordt dat de rol van de parlementsleden zich zou beperken tot loutere toeschouwers die aan algemene conferenties deelnemen. Zo vroeg hij de oprichting van een parlementair orgaan uitgerust met permanente structuren (secretariaat en commissies) en nationale delegaties samengesteld uit leden van de nationale commissies voor Europese zaken, buitenlandse zaken en defensie. Het numerieke gewicht van de delegaties zou proportioneel kunnen zijn aan dat van de nationale delegaties bij de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa.

Er moet ook een statuut voor de vertegenwoordigers van het Europees Parlement worden voorzien. Bovendien zou het niet alleen moeten gaan om de nationale parlementen van de 27 EU-Lidstaten : er zou eveneens moeten gedacht worden aan de Europese NAVO-leden die geen lid zijn van de EU, aan de EU-kandidaatlanden, ...

Volgens de spreker moet de doelstelling zijn : het oprichten van een permanente, niet te dure, structuur die een efficiënte controle van het buitenlands-, veiligheids- en defensiebeleid van Europa mogelijk maakt.

In zijn tussenkomst deed *volksvertegenwoordiger Rik Daems*, verslaggever voor de Commissie voor parlementaire betrekkingen en public relations, opmerken dat klagen over de teloorgang van de WEU-Assemblee absoluut tot niets leidt. Men kan beter van de gelegenheid gebruik maken om een nieuw orgaan op te richten dat wel een reële impact zou hebben op de nationale parlementen. Volgens de volksvertegenwoordiger heeft het geen zin de waarheid te verhelen : indien de activiteiten van de Assemblee een groter impact op de nationale parlementen hadden gehad, zou het debat van vandaag er niet geweest zijn. In dezelfde optiek zou elk lid van de Assemblee moeten ophouden met zijn belangrijkheid in het licht te stellen. Wat echt belangrijk is, is de nationale executieven en parlementen te overtuigen van dat belang. Met andere woorden, men moet zich verheugen over de toekomstige ontwikkeling en de gelegenheid aangrijpen om een nieuw en nuttig orgaan op te richten, dat de nationale regeringen en parlementen kan overtuigen van die nuttigheid !

* * * * *

**Voorstel van een Europese prijs “*burgerzin, veiligheid en defensie*”
(Verslag C/2077 van Mevr. Christine McCafferty : Aanbeveling 853)**

De Assemblee richt de aanbeveling tot de Europese Raad om, via de vereniging zonder winstoogmerk “Burgerzin Defensie Leger Natie” (CiDAN), mee te werken aan de promotie van een nieuwe Europese prijs “*burgerzin, veiligheid en defensie*”.

Die jaarlijkse prijs, die zou worden uitgereikt door de Voorzitter van de Europese Raad, zou een beloning zijn voor opmerkelijke daden die bijdragen tot de ontwikkeling van een Europese burgerzin, alsook tot de Europese bewustwording van veiligheid en defensie.

* * * * *

Iran en het Midden-Oosten

(Verslag C/2068 van Lord Anderson : Aanbeveling 854)

De Assemblee meent dat de regeling van het Israëliisch-Palestijns conflict een absolute voorwaarde blijft om te komen tot vrede en stabiliteit in het Midden-Oosten, en dat het in geen geval ondergeschikt mag worden gemaakt aan de oplossing van het Iranese nucleaire probleem. Zij drukt erop dat het Iranese kernvraagstuk moet worden opgelost binnen een redelijke termijn, en uitsluitend met vreedzame en diplomatieke middelen.

De Assemblee vraagt de EU-Lidstaten om alle inspanningen aan te moedigen om ervoor te zorgen dat het Iranese nucleaire programma enkel vreedzame doeleinden nastreeft en onderworpen is aan het controleregime van de IAEA. Indien de onderhandelingen mislukken, moeten er economische sancties getroffen worden, waarbij de uitgebreide dialoog voor het scheppen van vertrouwen voortgezet wordt.

Zij doet tevens de aanbeveling om alle mogelijke middelen in het werk te stellen voor de noodzakelijke verzoening tussen de Palestijnse facties, Fatah en Hamas.

Verder vraagt zij de mogelijkheid te overwegen voor de internationale gemeenschap om een oplossing op tafel te leggen indien Israël en de Palestijnen geen vooruitgang boeken op bilateraal vlak.

* * * * *

De EU en de Oost-Balkanlanden

(Verslag C/2066 van de h. Piero Fassino : Aanbeveling 856)

Vijftien jaar na de ondertekening van het Dayton-akkoord en tien jaar na de militaire interventie van de NAVO in Kosovo, meent de Assemblee dat het moment gekomen is om het stabiliseringproces in de regio te finaliseren door de volledige en definitieve integratie van de Balkanlanden in de EU en in de Euro-Atlantische instellingen.

De Assemblee is tevreden met de intentie van alle Balkanlanden om te willen toetreden tot de EU en om te komen tot een politieke gelijkgerichtheid inzake het communautaire acquis op basis van de criteria van Kopenhagen.

Zij roept op om de EU uit te nodigen om zo snel mogelijk een *roadmap* op te stellen voor de integratie van de Oost-Balkanlanden in de Europese structuren, waarbij de verschillende fases van het proces en de referentiecriteriën worden vastgelegd en waarbij een duidelijke en controleerbare kalender wordt opgesteld.

Zij vraagt ook aan de NAVO en de Europese defensie-instellingen om het streven van de Balkanlanden naar integratie gunstig te onthalen.

* * * * *

De transatlantische markt voor defensie-uitrusting

(Verslag C/2072 van de h. Axel Fischer : Aanbeveling 855)

De Assemblee meent dat de transatlantische veiligheids- en defensierelatie een van de pijlers voor vrede en stabiliteit in Europa blijft en drukt op het belang die de economische aspecten van de transatlantische relatie vertegenwoordigen door het omvangrijke handels- en investeringsverkeer.

Zij onderstreept dat de Verenigde Staten en Europa momenteel de twee meest ontwikkelde en belangrijkste markten voor defensie-uitrusting en -technologieën ter wereld zijn in termen van investeringen, uitgaven, R&T, productie en aankopen.

De Assemblee vraagt aan de EU om op de transatlantische markt de belangen te promoten van de Europese producenten van defensie-uitrusting.

Zij vraagt ook om de Europese industriële en technologische basis voor defensie (EDTIB) te versterken en mandaat te geven aan het Europees defensieagentschap (EDA) om te sectoren op te sporen waar het mogelijk is om de samenwerking inzake technologie en uitrusting met de Verenigde Staten te ontwikkelen.

* * * * *

**Europese samenwerking op het vlak van militaire helikopters
(Verslag C/2075 van mevr. Claire Curtis-Thomas : Aanbeveling 857)**

De Assemblee drukt op het belang van helikopters voor militaire en civiele crisisbeheeroperaties en voor gevechtmissies.

Zij stelt vast dat er, ondanks het grote aantal militaire helikopters in de Europese strijdkrachten, slechts een beperkt percentage beschikbaar is voor militaire operaties in het buitenland, meer bepaald de operaties die plaatsvinden in een moeilijke omgeving (door de hoogte of de temperatuur).

De Assemblee spreekt zich dan ook uit voor een betere samenwerking op het vlak van militaire helikopters binnen de EU en de NAVO. Zij roept meer bepaald op om de inspanningen binnen het Europees defensieagentschap voort te zetten met het oog op een grotere beschikbaarheid van transporthelikopters voor Europese militaire operaties in het buitenland. Zij roept tevens op om tot een akkoord te komen over de lancering van een Europees programma voor zware transporthelikopters, waarbij het ook mogelijk moet zijn om een transatlantische dimensie te geven aan dat programma, en om steun te geven aan de Europese industriële capaciteiten inzake militaire helikopters.

* * * * *

**Afghanistan: het uitleggen van de redenen voor een oorlog aan de publieke opinie
(Verslag C/2070 van de h. John Greenway en Marco Zacchera : Aanbeveling 858)**

De Assemblee stelt vast dat de publieke opinie in het algemeen minder en minder achter de militaire operaties in Afghanistan staat. Zij erkent dat het grote aantal burger- en militaire slachtoffers in de twee kampen indruist tegen de verdedigde waarden van rechtvaardigheid en menselijkheid.

De Assemblee vraagt dan ook aan de EU en de NAVO om een communicatiestrategie uit te werken die de bevolking er constant aan herinnert dat de belangrijkste doelstelling van de oorlog de strijd tegen het terrorisme is, waarbij de nadruk wordt gelegd op de erkentelijkheid voor de opoffering van de soldaten op zending en waarbij een duidelijk verband wordt gelegd tussen het door hen geleverde werk en de veiligheid in de wereld. Zij meent dat een grotere eerlijkheid en openhartigheid er ongetwijfeld kunnen toe bijdragen dat er opnieuw kan gerekend worden op de steun van de publieke opinie in de strijd tegen het terrorisme.

Volgens de Assemblee zou de communicatiestrategie zich meer moeten toespitsen op het verspreiden van informatie over de vooruitgang en de bereikte resultaten van de IFAS, en over het nut van de IFAS voor de burgersamenleving.

* * * * *

**De permanent gestructureerde samenwerking volgens het Verdrag van Lissabon
(Verslag C/2074 van Lord Dundee : Aanbeveling 861)**

De Assemblee roept op tot de oprichting van een vaste groep vertegenwoordigers van de EU-Lidstaten om een gemeenschappelijke verklaring af te leggen door de landen die wensen deel te nemen aan de permanent gestructureerde samenwerking, zoals voorzien in artikel 42.6 van het Verdrag van Lissabon en verder uitgewerkt in artikel 46 van dat Verdrag.

De Assemblee pleit ervoor twee afzonderlijke domeinen van permanent gestructureerde samenwerking te voorzien, waarbij de mogelijkheid wordt geboden aan de Lidstaten die wensen deel te nemen om een samenwerking uit te werken ofwel op operationeel vlak, onder het voorzitterschap van de Directeur-generaal van het EU-hoofdkwartier, ofwel op het vlak van capaciteiten en uitrusting, onder het voorzitterschap van de Directeur van het Defensieagentschap. Zij vraagt de nodige flexibiliteit in te bouwen in het proces van de permanent gestructureerde samenwerking, meer bepaald door het aanmoedigen van het uitwerken van een gestructureerde samenwerking geval per geval.

De Assemblee doet tevens de aanbeveling om een lichte coördinatiestructuur op te richten met de defensie ministers van de deelnemende landen en een voorafgaande controle van de organisatie van de werkzaamheden uitgeoefend door een militair comité dat de deelnemende landen omvat.

* * * * *

**Medische samenwerking tussen de Europese strijdkrachten
(Verslag C/2076 van mevr. Tuija Nurmi : Aanbeveling 860)**

De Assemblee stelt vast dat de rampen- en urgentiegeneeskunde zich recent enorm ontwikkeld heeft en dat de grootschalige reacties op crisissen vaak de inzet van militaire middelen op burgerlijk vlak vereist. Verder stelt zij met verontrusting vast dat het aantal grote humanitaire rampen steeds maar toeneemt.

De Assemblee pleit dan ook voor een betere coördinatie tussen de Europese strijdkrachten op medisch vlak om beter te kunnen reageren op noodsituaties en om de deskundigheid op de operatietheaters in het buitenland te kunnen bundelen.

Zo roept zij op tot het opstarten - op medisch vlak - van een dialoogstructuur tussen de Europese strijdkrachten, om de domeinen op te sporen waar de samenwerking verdiept moet worden. Daardoor zou het mogelijk zijn een mechanisme uit te werken voor de uitwisseling van goede werkwijzen en van de *lessons learned* uit vorige operaties.

De Assemblee stelt voor dat de EU lijsten opstelt van het medisch personeel dat zij bereid zijn in te zetten in het kader van het GVDB. Zij roept ook op tot de uitwerking van een EU-FAST-initiatief, dat snel zou kunnen inspelen op grote humanitaire rampen.

* * * * *

Bevroren conflicten en de Europese veiligheid

(Verslag C/2065 van de h. Mike Hancock : Aanbeveling 859)

De Assemblee is verontrust vast te stellen dat een aantal conflicten ten oosten van Europa niet opgelost raken, hetgeen een bron van spanningen en een grote instabiliteit blijft, meer bepaald in de ruime regio van de Zuid-Kaukasus.

De drie belangrijkste kwesties zijn: de betrekkingen tussen Rusland en Georgië sinds de oorlog van 2008, de spanningen betreffende het conflict over Nagorno-Karabach tussen Armenië en Azerbeidzjan en de regeling van het statuut van Transnistrië.

De Assemblee meent de EU dringend werk moet maken van de kwestie van de bevroren conflicten in Europa, indien zij wil vermijden dat de vijandelijkheden opnieuw opwakkeren en de instabiliteit uitdeint over het continent.

Zo roept zij de EU op tot voortzetting van de dialoog en de regionale programma's met het oog op de bevordering van de stabiliteit en van een gunstig klimaat voor de regeling van de conflicten.

De Assemblee herinnert Rusland aan haar verplichtingen inzake de EU-monitoringmissie in Georgië. Zij vraagt de EU om de dialoog tussen Rusland en Georgië te verdiepen, meer bepaald binnen de Raad van Europa en de OVSE, organisaties waarvan de twee landen lid zijn.

* * * * *

Militaire ruimtevaart: vroege waarschuwings- en elektromagnetische inlichtingsatellieten

(Verslag C/2071 van de h. Yves Pozzo di Borgo : Aanbeveling 862)

De Assemblee drukt erop dat samenwerking van fundamenteel belang is voor de toekomst van de Europese ruimtevaartactiviteiten, meer bepaald in de defensiesector.

Zij vraagt de EU zich strijdkrachtiger en coöperatiever op te stellen op het vlak van observatiesatellieten, die een van haar strategische richtingen is.

Zo doet zij de aanbeveling tot de EU-Raad om een discussie op te starten binnen de aangewezen instellingen, zoals het Politiek en Veiligheidscomité (COPS) en het Europees Defensieagentschap (EDA), over de behoeften en capaciteiten van Europa inzake militaire ruimtevaart, en meer bepaald in de sectoren van vroege waarschuwing en elektromagnetische inlichtingen (ELINT). Zij worden uitgenodigd om de oprichting binnen het EDA te overwegen van een departement verantwoordelijk voor alle ruimtevaartkwesties inzake defensie.

De Assemblee wijst erop dat de oprichting van een vroege waarschuwings- en elektromagnetische inlichtingencapaciteit noodzakelijk is om aan Europa een strategische autonomie te geven inzake de controle van de proliferatie van massavernietigingswapens.

* * * * *

**Europese veiligheid en het probleem van ruimteafval
(Verslag C/2073 van de h. Edward O'Hara : Aanbeveling 863)**

De Assemblee meent dat de EU moet ijveren voor de goedkeuring van een internationale reglementering om te vermijden dat het alsmaar toenemende probleem van de afval in de ruimte, veroorzaakt door menselijke activiteiten, volledig uit de hand loopt.

De Assemblee vraagt aan de Raad van de WEU en de EU en aan de leden van het Europees Ruimteagentschap (ESA) om erop te letten dat de gedragslijnen die werden goedgekeurd door ESA en het Inter-Agency Debris Committee (IADC, de groepering van de elf ruimtevaartagentschappen die ruimteafval met zich meebrengen) volledig worden opgevolgd.

De Assemblee vraagt ook om in het bijzonder aandacht te schenken aan het toezicht op objecten in de ruimte en om na de voorbereidende fase van het Space Situational Awareness-project (SSA), een project van de ESA, de voortzetting ervan aan te moedigen.

Zij doet de aanbeveling om ervoor te zorgen dat Europa in een nabije toekomst zou beschikken over een onafhankelijk bewakingsinstrument.

De Assemblee drukt ook op de noodzaak om het Satellietcentrum van de EU een budget te geven dat overeenstemt met de grote verantwoordelijkheden die het heeft.

* * * * *